

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา

Course Specification

รหัสวิชา 0102435 กิจการเพื่อสังคม

(Social Enterprise)

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาชุมชน

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2564

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0102435 กิจการเพื่อสังคม

3(2-2-5)

Social Enterprise

บูรพาวิชา : ไม่มี

ควบคู่ : ไม่มี

ความเป็นมา ความสำคัญ ความหมาย หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนากิจการเพื่อสังคม ตลอดจนการประเมิน ผลลัพธ์ทางสังคม ของกิจการเพื่อ สังคมที่มีต่อการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยวิเคราะห์กรณีศึกษาและฝึกปฏิบัติ

Background; significance; definitions; principles and concepts relating to social enterprise establishment; social enterprise managerial administration process as well as social impact assessment of social enterprise for social and environmental resolution by analyzing case study and practicing

2. ประเภทของรายวิชา

- ☐ ศึกษาทั่วไป
- ☐ วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- ☐ วิชาเอกบังคับ
- ☒ วิชาเอกเลือก
- ☐ วิชาโท
- ☐ วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ดร.โอริสา ชุมพงศ์

อาจารย์ผู้สอน ดร.โอริสา ชุมพงศ์

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

2568/ภาคการศึกษาต้น/ นิสิตการบริหารและพัฒนาชุมชนชั้นปีที่ 2

5. สถานที่เรียน

มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

8 พฤษภาคม 2568

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 เพื่อให้บัณฑิตมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ เพื่อการบริหารและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

1.2 เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนากิจการเพื่อสังคม

1.3 เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน ผลลัพธ์ทางสังคมของกิจการเพื่อสังคมที่มีต่อการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยวิเคราะห์กรณีศึกษาและฝึกปฏิบัติ

1.4 เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพื่อสังคมเพื่อเป็นแนวทางสู่การขับเคลื่อนการประกอบกิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืนและก่อให้เกิดนวัตกรรมสังคม

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (Course-level Learning Outcomes: CLOs)

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในรายวิชาสามารถ

2.1 CLO1 บัณฑิตมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ เพื่อการบริหารและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2 CLO2 อธิบายเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนากิจการเพื่อสังคม

2.3 CLO3 อธิบายเกี่ยวกับการประเมิน ผลลัพธ์ทางสังคมของกิจการเพื่อสังคมที่มีต่อการแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4 CLO4 ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพื่อสังคมเพื่อเป็นแนวทางสู่การขับเคลื่อนการประกอบกิจการเพื่อสังคมที่ยั่งยืนและก่อให้เกิดนวัตกรรมสังคม

3. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยกับสถานการณ์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สนองต่อตลาดแรงงานด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในเรื่องการพัฒนาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งกิจการเพื่อสังคม และแนวทางการบริหารจัดการกิจการเพื่อสังคม

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
15	30	75

หมายเหตุ รายวิชานี้มีการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสถานการณ์จริง โดยมีการจัดการเรียนการสอน เชิงรุก (Active Learning) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

การให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนอย่างน้อย 3 ชั่วโมง/สัปดาห์ ณ ห้องพักอาจารย์ อาคาร 13 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา และผ่านช่องทาง Line / Email และ โทรศัพท์ เป็นต้น โดยผ่านการนัดหมายล่วงหน้า

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	แนะนำรายวิชา การเรียนการสอน - การวัด/ประเมินผล เอกสาร - แนะนำแนวทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของรายวิชา	1	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ PowerPoint - TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
2-3	บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคม - ที่มา ความหมาย ความสำคัญ และ แนวคิดของกิจการเพื่อสังคม	2	4	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ PowerPoint	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	- ประเภท และลักษณะของกิจการเพื่อสังคม - ความเหมือนและแตกต่างระหว่างผู้ประกอบการเชิงธุรกิจกับกิจการเพื่อสังคม			- TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	
4	บทที่ 2 ผู้ประกอบการทางสังคม - ที่มา ความหมาย แนวคิดของผู้ประกอบการทางสังคม - คุณลักษณะ และบทบาทของผู้ประกอบการเพื่อสังคม	1	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ PowerPoint - TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
5-6	บทที่ 3 นวัตกรรมสังคม - ที่มา ความหมาย ประเภทและรูปแบบของนวัตกรรมทางสังคม - กระบวนการของนวัตกรรมทางสังคม - แนวคิดนวัตกรรมสังคม - นวัตกรรมสังคมกับความคิดสร้างสรรค์ - นวัตกรรมสังคมกับคุณภาพชีวิต - งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมสังคมในระดับชุมชนท้องถิ่น	2	4	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ PowerPoint - TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
7-8	บทที่ 4 กิจการเพื่อสังคม - แนวคิดกิจการเพื่อสังคม - รูปแบบของกิจการเพื่อสังคม - โครงสร้างของกิจการเพื่อสังคม	2	4	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ PowerPoint - TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
9	สอบกลางภาค				

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
10	บทที่ 5 แนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับกิจการเพื่อสังคม - แนวคิดการประกอบการใน มุมมองมหภาค และจุลภาค - แนวคิด Triple Bottom Line Business - ทฤษฎีในศาสตร์การประกอบการ - ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง	1	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย -สื่อ PowerPoint - TSU MOOC -แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
11	บทที่ 6 คุณค่าทางสังคม - แนวคิดในเรื่องขององค์ประกอบ ของคุณค่า - การสร้างคุณค่าร่วม - ลักษณะของการสร้างคุณค่าร่วม - ระดับของการสร้างคุณค่าร่วม - แนวทางในการสร้างคุณค่าร่วม	1	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย -สื่อ PowerPoint - TSU MOOC -แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
12	บทที่ 7 จริยธรรมทางธุรกิจ และ ความรับผิดชอบต่อสังคม - ความหมาย แนวคิดเบื้องต้น และประเภทของความรับผิดชอบต่อ สังคม - การดำเนินธุรกิจอย่างมีความ รับผิดชอบต่อสังคม - ความท้าทายด้านความ รับผิดชอบต่อสังคม - รูปแบบของกิจกรรมความ รับผิดชอบต่อสังคม - กรณีศึกษาองค์กรที่มีความ รับผิดชอบต่อสังคม	1	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย -สื่อ PowerPoint - TSU MOOC -แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
13	บทที่ 8 กรณีศึกษากิจการเพื่อ สังคมที่ประสบความสำเร็จ - กรณีศึกษากิจการเพื่อสังคมใน	1	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	ต่างประเทศ - กรณีศึกษากิจการเพื่อสังคมใน ประเทศไทย			- สื่อ PowerPoint - TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	
14-16	การนำเสนอโครงการ - นำเสนอโครงการที่เชื่อมโยงกับ การขับเคลื่อนการประกอบกิจการ เพื่อสังคมและก่อให้เกิดนวัตกรรม สังคม	3	6	- มคอ.3 - การบรรยาย - การอภิปราย - สื่อ PowerPoint - TSU MOOC - แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น	อ.ดร.โอริสา ชุมพงศ์
17	สอบปลายภาค				
18					
รวม		15	30		

หมายเหตุ รายวิชานี้ใช้การเรียนการสอนแบบ Active Learning ไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง มีการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากสถานการณ์จริง โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างน้อย 30 ชั่วโมง

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☒ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของราย วิชา
- ☐ 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- ☒ 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- ☒ 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- ☒ 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- ☐ 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- ☒ 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- ☒ 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- ☒ 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- ☒ 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- ☐ 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
1.	- การตรงต่อเวลาของนิสิตในการเข้าเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย การเข้าร่วมกิจกรรม - ความมีวินัยและความพร้อมเพรียงของนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อการบริหารและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน - ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	สังเกตการมีส่วนร่วมและพฤติกรรมในชั้นเรียน	1-16	10
2.	- ความสามารถด้านการคิดของของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตัดสินใจ - การทำผลงานและการนำเสนอผลงานของนิสิต	การทดสอบย่อยและงานเดี่ยว	3-13	10
3.	- ความสามารถด้านการคิดของของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตัดสินใจ - การทำผลงานและการนำเสนอผลงานของนิสิต	สอบระหว่างภาค	9	20
4.	- ความสามารถด้านการคิดของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การตัดสินใจ - การทำงานวิจัยและการนำเสนอโครงงานที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการนำแนวคิดกิจการเพื่อสังคมมาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนชุมชน	งานกลุ่มและการนำเสนอโครงงาน	14-16	30

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
5.		สอบปลายภาค	17-18	30
คะแนนรวม				100

วิธีการตัดเกรด ☒ อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
☐ อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

ภาษาต่างประเทศ

Bull, M., Ridley-Duff, R., Whittam, G., & Baines, S. (2018). Challenging tensions and contradictions: Critical, theoretical and empirical perspectives on social enterprise. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(3), 582-586.

Bidet, E., & Defourny, J. (2019). *Social Enterprise in Asia: Theory, Models and Practice* (Routledge Studies in Social Enterprise & Social Innovation) 1st Edition New York: Routledge.

Blokdyk, G. (2019). *Social Enterprise A Complete Guide - 2020 Edition*. US: 5star cooks.

Chiweshe, N., & Ellis, D. (Eds.). (2019). *Strategic Marketing for Social Enterprises in Developing Nations*. USA: IGI Global. Business Science Reference.

Defourny, J., & Nyssens, M. (2010). Conceptions of social enterprise and social entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and divergences. *Journal of social entrepreneurship*, 1(1), 32-53.

Doherty, B., Haugh, H., & Lyon, F. (2014). Social enterprises as hybrid organizations: A

- review and research agenda. *International Journal of Management Reviews*, 16(4), 417-436.
- Di Domenico, M., Haugh, H., & Tracey, P. (2010). Social bricolage: Theorizing social value creation in social enterprises. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(4), 681-703.
- Esposito, R. T. (2012). The social enterprise revolution in corporate law: A primer on emerging corporate entities in Europe and the United States and the case for the benefit corporation. *Wm. & Mary Bus. L. Rev.*, 4, 639.
- Eynaud, P., Laville, J. L., dos Santos, L., Banerjee, S., Avelino, F., & Hulgård, L. (Eds.). (2019). *Theory of Social Enterprise and Pluralism: Social Movements, Solidarity Economy, and Global South*. Routledge.
- Fowler, E. A. R., Coffey, B. S., Dixon-Fowler, H. R. (2017). Transforming good intentions into social impact: A case on the creation and evolution of a social enterprise. *Journal of Business Ethics*, (Dec 2017), 1-14.
- Gidron, B., & Hasenfeld, Y. (Eds.). (2012). *Social enterprises: An organizational perspective*. Palgrave Macmillan.
- Guo, C. & Bielefeld, W. (2014). *Social entrepreneurship: An evidence-based approach to creating social value*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Huybrechts, B., & Nicholls, A. (2012). Social entrepreneurship: definitions, drivers and challenges. In *Social entrepreneurship and social business* (pp. 3 1 -4 8). Gabler Verlag.
- Kerlin, J. (2009). *Social enterprise: A global comparison*. Medford: Tufts University Press.
- Kerlin, J. A. (2006). Social enterprise in the United States and Europe: Understanding and learning from the differences. *Voluntas: International journal of voluntary and nonprofit organizations*, 17(3), 246.
- Melodena, S. B. (2020). *Business With Purpose: Advancing Social Enterprise*. World Scientific.
- Olberding, J. (Ed.). (2017). *Social Enterprise and Special Events*. New York: Routledge,
- Ridley-Duff, R., & Bull, M. (2011). *Understanding social enterprise: Theory and practice*. London: Sage.
- Shaw, E., & Carter, S. (2007). Social entrepreneurship: Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes. *Journal of Small Business and Enterprise Development*. 14(3), 418-434.

Wiltshire, K., Malhotra, A., & Axelsen, M. (Eds.). (2018). Transformational leadership and not for profits and social enterprises. Routledge.

ภาษาไทย

คณะวิจัยโครงการกิจการเพื่อสังคมน้ำดี 50 องค์กร. (2553). กิจการเพื่อสังคมน้ำดี 50 องค์กร

Thailand Social Enterprise 50. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Bizbook

พวงชมพู โจนส์. (2557). กิจการเพื่อสังคม: ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ

ธุรกิจ โรงแรม และภัตตาคาร. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 6(2), 199-216.

สำนักงานส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ (สกส.). (2563). SE Catalog รวมกิจการเพื่อสังคมใน
ไทย.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

อรุณี สันฐิตวิณัย. (2024). การต่อยอดชุมชนมุ่งสู่วิสาหกิจเพื่อสังคมด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

อุบลราชธานี, 15(1), 129-156.